

Σοβαρή πολιτική και πνευματική απειλή έχει εγείρει η βιομηχανία των «λαϊκιστικών» σπουδών τα τελευταία αρκετά χρόνια για χάρη της κυρίαρχης τάξης πραγμάτων. Την άκρως προβληματική έννοια και τις προσεγγίσεις της αποδομεί με μεθοδολογική αυστηρότητα στο «Λαϊκισμός, Δημοκρατία, Αριστερά: η πρόκληση της μεθόδου» ο Σεραφεΐμ Σεφεριάδης συμβάλλοντας τα μέγιστα στη διεξοδική αποκάλυψη κινήτρων και στοχεύσεων, παραχαράξων και χειραγωγήσεων, που έχουν επεκταθεί και «αξιοποιηθεί» επικίνδυνα στη δημόσια σφαίρα και τον δημόσιο λόγο.

Στην πρόσφατη παρουσίαση του βιβλίου, το οποίο όπως τόνισε η συντονίστρια της εκδήλωσης και δημοσιογράφος της «Εφ. Συν.», Ντίνα Δασκαλοπούλου, είναι σαν να ανάβει το φως μέσα σε ένα σκοτεινό δωμάτιο, ο συγγραφέας απέρριψε τις δύο εκδοχές του λαϊκισμού, την υπερσυντηρητική και την κατ' όνομα αριστερόστροφη, ως ακατάλληλες για έρευνα, καθώς «συνιστούν μια ψευδοκατηγορία που τσουβαλιάζει εξαιρετικά ανόμοια πράγματα, περί των οποίων είναι αδύνατο να προκύψει σοβαρή θεωρία που να επεξηγεί την πραγματικότητα».

Και θα αναρωτηθεί κανείς: Πατί τόσοσ λαϊκισμός; Πατί- απάντησε ο Σεφεριάδης- είναι άριστος μαντάς μεταβίβασης ιδεολογικών πεποιθήσεων και θέσεων, που παρότι πιστοποιημένα αποτυχημένες και αδιέξοδες, εξακολουθούν να παρουσιάζονται ως κραταιές. «Υποστηρίζεται ότι στον κόσμο που ζούμε, της εντεινόμενης συστημικής κρίσης, της κλιματικής κρίσης και του πολέμου, όλα είναι καλώς καμωμένα κι ότι όποιος αντιδρά πρέπει να καταγγέλλεται ως λαϊκιστής, με βασική επιδίωξη την αποδοχή του υφιστάμενου και τη συμμόρφωσή του, ή ότι η μόνη δυνατή αντιμετώπιση της κρίσης είναι μια στάση που αρνείται να εξετάσει την αναγκαιότητα της ρήξης συναινώντας στο δόγμα ότι ενώ όλοι παράγουμε, μια μικρή κι ολόένα συρρικνούμενη μειοψηφία πρέπει να αποφασίζει τους καρπούς της», σημείωσε ο καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης του Πανετίου.

Κεντρικές διαπιστώσεις του έθιξε ο Σταύρος Τομπάζος στην τοποθέτησή του. Μίλησε για τους πατέρες του νεοσυντηρητικού λαϊκισμού, που βρίσκουν

Από την παρουσίαση του βιβλίου πριν από λίγες μέρες στον «Κήπο του Μουσείου». Από αριστερά, ο καθηγητής στο Τμήμα Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου, Σταύρος Τομπάζος, η επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ, Φιλίππα Χατζησταύρου, ο συγγραφέας και καθηγητής Σεραφεΐμ Σεφεριάδης, η δημοσιογράφος της «Εφημερίδας των Συντακτών» Ντίνα Δασκαλοπούλου, ο δικηγόρος Θανάσης Καμπαγιάννης και ο γραμματέας του ΜΕΡΑ25 Γιάννης Βαρουφάκης

Η «μηχανή» του λαϊκισμού και ο εξευτελισμός της

ΤΗΣ ΛΕΝΑΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ

δευτερεύουσες ομοιότητες για να δημιουργήσουν μια μη έννοια με ακαθόριστα όρια, ώστε να ισχύει για τα πάντα, με στόχο οποιαδήποτε προσπάθεια μετατροπής των υποτελών τάξεων σε πολιτικό υποκείμενο και της υπέρβασης της πρωτόλειας ταυτότητας του ανθρώπου σε κοινωνικό υποκείμενο, διά μέσου της πολιτικής διαμεσολάβησης. Αναφερόμενος στην προσέγγιση του αριστερόστροφου λαϊκισμού και την άποψη για την ελληνική εμπειρία της υποταγής του ΣΥΡΙΖΑ λόγω συνειδητοποίησης της δύναμης του αντιπάλου, ο Τομπάζος ανέτεινε πως αυτή έγινε λόγω της μη συνειδητοποίησης ότι η σύγκρουση με το ντόπιο και το ευρωπαϊκό κατεστημένο εμπεριείχε έναν βαθμό διακινδύνευσης, τον οποίο όφειλε να γνώριζε ειδικά όποιος αναλαμβάνει μια πολιτική εκστρατεία για την υπέρβαση των μνημονιακών επιταγών.

Η Φιλίππα Χατζησταύρου έκανε λόγο για μια αριστοτεχνική προσπάθεια αφύπνισης των πολιτικών επιστημόνων απένα-

ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ
ΛΑΙΚΙΣΜΟΣ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ,
ΑΡΙΣΤΕΡΑ
Η πρόκληση της μεθόδου

ΣΕΡΑΦΕΙΜ
ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ
**Λαϊκισμός,
Δημοκρατία,
Αριστερά
Η πρόκληση
της μεθόδου**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΠΟΣ

ντι σε προσχεδιασμένες ερευνητικές δράσεις για την κατασκευή της πραγματικότητας, σε ένα οργανωτικό συμβολικό μοντέλο μιας τεχνητής αντιπαράθεσης των ελίτ και του λαού, με όχημα την επανάκαμψη της έννοιας κατά τις οποίες ο λαϊκισμός μπορούσε να αποτελεί μια στρατηγική προσέλευσης του λαού ή ένα εργαλείο οργάνωσης των ελίτ με τους λαούς. Εξήγησε δε πως η προσπάθεια ισοπέδωσης της ιδεολογικής σύγκρουσης μέσω των «λαϊκιστικών σπουδών» και η τεράστια παραγωγή κι αναπαραγωγή εμπειρικών δεδομένων στη σχετική βιβλιογραφία, σε βάσεις δεδομένων και πλατφόρμες, που χρηματοδοτούνται από Πανεπιστήμια και τις Βρυξέλλες, συστηματοποιείται και διαχέεται σε ΜΜΕ επηρεάζοντας τον πολιτικό και τον δημόσιο λόγο.

«Οτιδήποτε διαφοροποιείται από τον δημοσιονομικό κανόνα του Σόιμπλε και του Ακράϊου Κέντρου είναι λαϊκιστικό. Ο

Μιχαλολιάκος είναι λαϊκιστής. Τι φοβερό ξέπλυμα για έναν φασίστα! Έχουν ξεχαστεί οι όροι φασισμός, νεοφασισμός, ναζισμός και εμφανίστηκαν οι δεξιές και αριστερές εκδοχές του ίδιου φαινομένου. Λαϊκιστές και ο Μελανσόν και η Λεπέν... Στον Β' γύρο πάντα θέλεις να βγει η Λεπέν κι όχι φυσικά ο Μελανσόν, γιατί με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατόν να μεταμφιέσεις το Ακράϊο Κέντρο ως το λιγότερο κακό» πρόσθεσε ο Θανάσης Καμπαγιάννης χαιρετίζοντας την παρέμβαση του συγγραφέα, γιατί υπερασπίζεται τη συγκρότηση των από τα κάτω κι όλο το κεκτημένο των ιδεολογικών και πολιτικών συζητήσεων των προηγούμενων 150 χρόνων, που πετιούνται στον κάλαθο των αχρήστων με τις «λαϊκιστικές σπουδές».

Ο Γιάννης Βαρουφάκης ανέφερε ότι μεγάλες κρίσεις του καπιταλισμού φέρνουν νέους λαϊκισμούς, όπως το 1929, το 1971 και το 2008. «Ο νεοφιλελεύθερος λαϊκισμός υπόσχεται "εύκολες λύσεις σε σύνθετα προβλήματα", ο-λιγότερο αισιόδοξος- μνημονιακός λαϊκισμός λέει "δεχόμενοι το μνημόνιο θα είμαστε καλύτερα απ' ό,τι αν δεν το δεχόμαστε"». Η άρνηση ρήξης σε μια ιστορική στιγμή κατά την οποία ήταν εφικτή και αναγκαία μετέτρεψε τον ΣΥΡΙΖΑ σε νεκροθάφτη των κινημάτων. Θα χρειαζόμασταν κινήματα αλληλεγγύης τους πρώτους μήνες. Η ρήξη θα επέτρεπε στον ΣΥΡΙΖΑ να μη διολισθήσει στον αριστερό λαϊκισμό απ' τον ψευδοαριστερό με το Πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης το 2014, όταν υποσχόταν τα πάντα αν και γνώριζε ότι δεν γίνεται».